

**22. РЕДОВНА ГОДИШЊА СКУПШТИНА
УДРУЖЕЊА ДРАМСКИХ УМЕТНИКА СРБИЈЕ,
РЕПРЕЗЕНТАТИВНОГ УДРУЖЕЊА У КУЛТУРИ (УДУС)**

ИЗВЕШТАЈ О РАДУ ИЗМЕЂУ ДВЕ СКУПШТИНЕ
(период од 17.5.2022. до 30.11.2023)

УДУС је кроз рад својих органа (Председника, Председништва, Надзорног одбора, комисија), Стручне службе и уз сарадњу чланова, настојао да спроведе програм рада и одлуке усвојене на претходној Скупштини и да активно учествује у решавању новонасталих проблема, да члановима помаже у остваривању и заштити њихових професионалних интереса, егзистенцијалних питања и друго.

Председништво је радило у саставу: председник Небојша Дугалић, потпредседник Павле Пекић, Бранислав Зеремски, Драган Марјановић, Тања Јевић, Маја Тодоровић (до 28.2.2023), Влатко Илић (од 13.3.2023), Снежана Тришић, Зоран Цвијановић, Милица Гојковић (до 21.11.2023).

Надзорни одбор је радио у саставу: Марко Стојановић (председник), Иван Томашевић и Душко Премовић. Заменик члана Надзорног одбора је Јелена Ковачевић Бараћ.

Суд части у саставу: Светлана Бојковић, Игор Бојовић, Оливера Викторовић, Андрија Даничић и Милован Здравковић (заменици чланова: Елизабета Ђорђевска и Предраг Милетић) није добијао захтеве за разматрање питања из своје надлежности.

Комисије су радиле у складу са иницијативама и захтевима чланства и органа УДУС-а, а у даљем тексту извештаја наведена су имена чланова комисија и кратак опис реализованих активности.

Стручну службу чини пет запослених радника и више сталних и повремено хонорарно ангажованих сарадника (за правне послове, администрацију рачунарске мреже, администрацију Базе података УДУС-а и за друге послове, по потреби). У новембру ове године Бранислави Атанацковић, након тридесет година рада у Удружењу, од тога седамнаест година на месту секретара Удружења, престао је радни однос због одласка у пензију. Запослене у радном односу у Удружењу су: Душка Марковић, Анкица Манчић, Радмила Сандић (од 5. новембра 2023. именована за секретара Удружења) и Душица Тодоровић.

Рад Комисије за статусна права чланова Удружења:

Задаци Комисије за статусна права су разматрање захтева за пријем нових чланова у УДУС и доношење одлука о томе, као и разматрање захтева за утврђивање статуса самосталног уметника (тј. за регулисање пензијског и инвалидског и здравственог осигурања) и доношење одлука о томе.

Од 17. маја 2022. године Комисија, која је тада изабрана на три године, радила је у саставу: Татјана Кецман (председница), Петар Михаиловић, Переши Армуш, Маја Тодоровић/Влатко Илић и Дубравка Вујиновић.

Комисија је радила у складу са *Правилником о ближим условима, мерилима и критеријумима, као и поступку по захтевима лица за утврђивање статуса лица која самостално обављају уметничку или другу делатност у култури*, који је донет 2017. године као подзаконски акт Закона о култури. У изради тог Правилника учествовао је представник УДУС-а, а текст овог Правилника, као и текст усклађеног Правилника о раду Комисије за статусна права чланова УДУС-а, објављени су и на нашем сајту www.udus.org.rs.

Наведеним актима регулишу се сва питања процедуре и критеријума за пријем у чланство и за утврђивање статуса самосталног уметника (глумци, редитељи и драматурзи/драмски писци), стручњака (театрологи, позоришни критичари) и сарадника у области културе (организатори, продуценти, менаџери). У односу на дотадашња акта и услове и критеријуме за самостални статус, нови критеријуми су флексibilнији и усклађени су са токовима потврђене савремене праксе.

У посматраном периоду од 17.05.2022. до сада Комисија је разматрала 34 захтева за утврђивање статуса самосталног уметника, сарадника и стручњака и за њих 31 донела позитивну одлуку.

Чланство:

Између две Скупштине у чланство УДУС-а примљено је 36 нових чланова:

глумци: Бабић Светозар, Бештић Хана, Драгићевић Миомира, Џанковић Вахид, Галовић Јелена, Гојковић Милица, Јаковљевић Урош, Јовановић Марија, Костић Надежда, Лаловић Милош, Лечић Ана, Лукман

Борис, Марјановић Драган, Митић Петар, Нешковић Јован, Николић Тијана, Обрадовић Александра, Орљ Ања, Пековић Миња, Петровић Тамара, Прибићевић Небојша, Ранђић Маја, Савић Кристина, Савић Ненад, Шеваљевић Нина, Станисављев Тамара, Сужњевић Милица и Живковић Катарина; редитељи: Балетић Иван, Кончаревић Никола и Златко Паковић; драматурзи: Ђирић Мина, Димитријевић Олга, Парезановић Ирена и Вучићевић Ана и продуцент Драгаш Немања.

Радује нас да је данас у Евиденцији чланова УДУС-а регистровано нешто више чланова него у претходном периоду - укупно 1443 члана (стање на дан 29.11.2023), а од тога 1026 глумаца, 159 редитеља, 138 драмских писца и драматурга, 95 позоришних организатора, продуцената и менаџера у култури, 11 инспирационата, 7 суплера, 5 театролога и 2 позоришна критичара. Од укупног броја чланова, запослених је 521, самосталних уметника, сарадника и стручњака укупно 248 (од тога 245 уметника и 3 сарадника-продуцента), пензионисаних чланова 363, незапослених 191 (од којих многи раде по основу ауторског уговора) и са непознатим статусом је 121 члана.

За разлику од нашег извештаја за прошлу Скупштину (период 2020, 2021. и део 2022. г), овога пута десио се обрнут случај - повећан је број пензионисаних колега, а смањен број самосталних уметника. Разлог може бити да се број самосталних уметника знатно повећао у време епидемије КОВИД 19, док је по смиривању ситуације, један број самосталних уметника, због повећаног посла, отворио агенције или се (мањи број) запослио у установама културе. Иако статус самосталног уметника нашим члановима омогућава да буду осигурани пензијски и здравствено, плаћање доприноса и остваривање пензијског стажа по најнижој основици осигурања не може бити обећавајуће за износе њихових будућих пензија.

Број запослених чланова је углавном на истом нивоу као и претходних година када су важиле законске одредбе о ограничавању запошљавања у установама културе (од 2013. до краја 2020) и вероватно је још увек последица тих одредби.

Са жаљењем износимо и тужни податак да је у периоду од претходне Скупштине 17. маја 2022. до данас преминуло 24 наших колега: глумци Зоран Андејин, Татјана Бељакова, Мелита Бихали, Ристо Буквић, Бранко Цвејић, Предраг Гргић, Горјана Јањић Шуљагић, Лаушевић Жарко, Лес Гордана, Марко Петровић, Љиљана Седлар, Веселин Стијовић, Танасије Узуновић, Бранка Веселиновић и Јелица Вучинић, драматурзи и драмски писци: Милан Јелић, Зорица Јевремовић Мунитић, Срђан Колјевић и Славко Милановић, редитељи: Ненад Бојић, Јагош Марковић, Александар Лале Милосављевић, Јелашин Синовец и Дарко Татић.

Евиденција чланова УДУС-а подразумева стално ажурирање великог броја података о члановима (биографских, професионалних, статусних итд), те користимо прилику да чланове подсетимо да обавезно и у што краћем року обавештавају УДУС о променама својих основних личних података (адресе, општине, телефона, мејла, професионалног статуса и сл), како бисмо остваривали што бољу комуникацију, ефикаснији рад и избегли велике административне проблеме.

Чланарина

Председништво УДУС-а донело је одлуку да од јануара 2023. године повећа чланарину: за запослене чланове са 400 динара на 700 динара месечно и за самосталне и незапослене уметнике са 300 динара на 400 динара месечно, док пензионисани чланови и даље немају обавезу уплате чланарине. Чланарина пре тога није повећавана или мењана 12 година, а овогодишње повећање знатно је допринело финансијској стабилизацији Удружења. Чланство је о поменутој одлуци обавештено путем мејла, а користимо прилику да захвалимо свима који су одлуку Председништва подржали и чланарину уплаћују у новим износима и редовно.

Самостални уметници:

Послови репрезентативних уметничких удружења у вези са утврђивањем статуса самосталног уметника законски су регулисани Законом о култури, Законом о доприносима за обавезно социјално осигурање и прописима из области пензијског и инвалидског осигурања и здравствене заштите. Репрезентативна удружења, међу којима је и наше, те послове врше као поверене послове од стране државе.

У претходних годину и по дана, као што смо напред навели, статус самосталног уметника утврђен је за 32 уметника. Због заснивања радног односа (углавном отварања агенција), пензионисања и других разлога, 40 уметника је престало да остварује статус. Разлози за то да је више уметника прекинуло статус од оних који су га добили могу бити у чињеници да се снимало и снима више тв серија, па продуценти саветују уметнике да отварају своје агенције, чиме су „исплативи“ за те продукције. С друге стране, повећаним радом у дужем периоду у серијалима, постоји могућност да уметници, ако остану у самосталном статусу,

премаше ограничени годишњи приход предвиђен за минималну основицу осигурања на коју им Удружење (тј. локалне самоуправе преко Удружења) уплаћује доприносе и тада би морали сами да доплаћују разлику за своје доприносе.

У вези са остваривањем права и обавеза из статуса самосталног уметника, плаћања доприноса и предузимања потребних радњи у остваривању статуса (пријаве, одјаве, промене пребивалишта, презимена, остваривање права на боловање и накнаду за време трајања боловање, прекњижавање средства за доприносе, потврде за закључивање уговора и обрачун хонорара, потврде за упис деце уметника у вртиће, за визу, препоруке за ангажман, конкурасања за стипендије, кредите и сл), вршена је редовна писана и усмена комуникација са уметницима, са локалним самоуправама, фондовима за ПИО и здравствено осигурање, са филијалама Пореске управе, установама, организацијама и др, а у поменуте сврхе издато је око 700 захтева, писама, решења, уверења, потврда и других докумената.

Највећи број самосталних уметника је из Београда, из Новог Сада је 14 уметника, 3 из Суботице, 4 из Ниша, 1 из Крагујевца и по 1 уметник долази из Шапца, Вршца, Новог Пазара, Горњег Милановца, Пожеге и Рашке. Све ове локалне самоуправе уплаћују доприносе самосталним уметницима и то по најнижој основици осигурања (35% просечне) и то углавном чине редовно (квартално). У току смо договора око плаћања доприноса и са градом Чачком, а постоје и локалне самоуправе које одбијају да плаћају доприносе, иако за то имају законску обавезу (Велика Плана, Краљево...).

Заједничком иницијативом уметничких удружења Секретаријат за јавни превоз града Београда је половином 2022. одобрио повлашћени градски превоз и за самосталне уметнике из Београда (месечна карта износи 1.000 динара).

Проблем дуговања за која се терете самостални уметници:

И у претходним скупштинским извештајима писали смо о проблемима у којима се, не својом кривицом, налазе самостални уметници због дуговања која им приписује Пореска управа. Дуг се односи на доприносе уметника за пензијско и инвалидско осигурање и за здравствену заштиту и камату на закашњења уплате тих доприноса од стране локалних самоуправа, пре свих Града Београда. Нарочито су погођени уметници који су у самосталном статусу дужи низ година. Желимо да подсетимо на тај проблем и уједно обавестимо и о новинама када је реч о томе.

Уметничка удружења су добила законско право и обавезу да утврђују статус самосталног уметника још 1. јула 1983. године. Тада је статус се од тада утврђује на основу уметничких критеријума који су одувек усаглашавани са Министарством културе. Пре тога, решења су доносиле тадашње СИЗ, а статус самосталних уметника и преузимање плаћања доприноса за њихово пензијско, инвалидско и здравствено осигурање тада је третирано као право засновано на уметничкој делатности и уметничком доприносу у програмима свих институција културе и израз позитивне културне политике, с обзиром да уметност, за разлику од привредних и других делатности, не може и не сме бити препуштена само тржишту, без подршке државе и друштва. Од тих давних година Град Београд (у коме пребивалиште има преко 90% свих самосталних уметника) непрекидно уплаћује доприносе за самосталне уметнике и то по различитим основицама осигурања у зависности од година стажа и то директно фондовима за ПИО и здравствено осигурање. Све до краја 2002. године, самостални уметници нису имали проблема око овере здравствених књижица или приликом пензионисања. Нажалост, од 2003. године давања Града за доприносе самосталних уметника почињу да се третирају као социјална давања и уплаћују се по најнижој основици осигурања. Од 2006. године плаћања доприноса врше се преко уметничких удружења. Друге локалне самоуправе укључиле су се много касније: Нови Сад 2012. године, а други градови још касније.

Иако Град Београд од 2016. године редовно уплаћује кварталне доприносе за пензијско, инвалидско и здравствено осигурање уметника (спорадично је било са дан-два закашњења), због ранијег вишегодишњег кашњења са уплатом тих доприноса и огромних камата на закашњења уплата, које су „појеле“ главницу самих доприноса – постојећи порески дуг се приписује самом уметнику, због чега и данас постоји проблем коришћења права уметника на здравствену заштиту (и чланова његове уже породице) и уписа признатог стажа приликом запошљавања или пензионисања.

УДУС и остала уметничка удружења улагала су велико ангажовање да се овај дугогодишњи проблем реши, тако што ће онај који је дуговања произвео својим чињењем или нечињењем (у овом случају Град Београд) преузети тај дуг. Крајем 2015. и почетком 2016. (предизборне) године, на иницијативу уметничких удружења, а у сарадњи са Министарством културе, Градом Београдом и Пореском управом, уз подршку Националног савета за културу и Заштитника грађана, прикупљени су подаци о дуговањима свих београдских самосталних уметника (око 2.000). Збир дуговања свих самосталних уметника износио је тада око 900.000 евра. Истовремено, Пореска управа изнела је нетачне податке о износу дуговања, који је био три, четири пута виши, јер су биле обухваћене све самосталне делатности – предузетници, њихови порези и

доприноси. Иако је тада из кабинета тадашњег премијера А. Вучића обећано системско решење, као резултат свих наших напора да се проблем дуга коначно реши било је једино доношење Закључка Владе РС на основу кога је самосталним уметницима, као и предузетницима много пре тога, омогућено да оверавају здравствене књижице на период од 3 месеца, под условом да су текући доприноси за здравствено осигурање плаћени на време. Истовремено је самосталним уметницима сугерисано да приступе репограму дуга који им се приписује, чиме би уметници уствари прихватили да измирују дуг који сами нису направили.

Сличан проблем имали су и свештеници као посебна самостална делатност и, како смо обавештени, њихова дуговања држава је решила.

Пореска управа током овог дугог периода повремено самосталним уметницима шаље опомене у којима је наведено да у року од пет дана измире дуговања или ће се отпочети поступак принудне наплате средстава уметника на рачуну, покретних ствари, непокретности, готовог новца... Због свега наведеног, почетком 2022. године, уметничка удружења су поново иницирала решавање проблема дуговања која се приписују самосталним уметницима без њихове кривице. При Министарству културе именована је Радна група састављена од три представника уметничких удружења (међу којима је и наш представник Душко Марковић) и три представника Министарства. Опомене су биле прва тема првог састанка и уз помоћ Министарства опомене су накратко суспендоване.

У периоду од марта 2022. до априла 2023. године одржано је више састанака Радне групе, прикупљени су тачни подаци о дуговањима из Пореске управе за сваког самосталног уметника са стањем на дан 13.04.2022. године. На предлог представника удружења, Министарство је прихватило да се Влади РС предложи решење питања дуговања самосталних уметника тако што би се отписала дуговања за допринос за здравствено осигурање (јер уметници и чланови њихових породица нису ни могли да користе то право) и камату на тај дуг, као и да се отпише камата на дуг доприноса за пензијско и инвалидско осигурање (пио), а да се дуг за сам допринос за пио намири из буџета (како би уметници могли да остваре право на пензијски стаж). Министарство културе је, пре рада ове Радне групе, добило податак из Пореске управе из фебруара 2021. да се ради о укупном дугу од око 700 милиона динара (око 6 милиона евра), међутим у августу 2023. Радна група добила је драстично различит податак – укупан износ дуговања самосталних уметника био је вишеструко нижи - нешто преко 131 милион динара (око 1,1 милиона евра)! Ако би се прихватио предлог Радне групе да се отпишу сва дуговања осим основног дуга за допринос за пензијско и инвалидско осигурање, државу би то коштало мање од 700.000 евра! Податке о томе и предлог Радне групе како да се питање дуговања реши, Министарство културе упутило је у новембру 2022. године председници Влади РС, Ани Брнабић. Допис је поновљен и у априлу 2023. године, међутим, ни представници уметничких удружења у Радној групи, нити удружења, нису до сада добили званични одговор. Осим тога, у разговору са председник УДУС-а добио је од министарке за културу Маје Гојковић обавештење да се ради на решавању овог питања. О проблемима самосталних уметника било је речи и на недавно одржаном јавном догађају под називом „Нисам у јавном интересу“ у организацији УЛУС-а, а на којој су учествовали и наши представници.

Због свега тога, Председништво УДУС-а упутиће Министарству културе и Влади РС дипломе којима ће затражити да до одражавања Скупштине УДУС-а (13.12.2023) одговоре шта се дешава са коначним решењем проблема дуговања која се приписују самосталним уметницима. О одговору ћемо чланове обавестити на Скупштини.

Рад Фонда солидарности:

Комисија Фонда солидарности радила је у саставу: Милан Џаци Михаиловић, председник, Милан Чучиловић и Урош Јаковљевић.

Захваљујући иницијативи и донацијама наших чланова и донацијама људи добре воље ван нашег чланства, обезбеђена су средства Фонда солидарности УДУС-а за помоћ угроженим члановима УДУС-а, али и угроженима ван нашег еснафа. Учествовали смо у акцији – великом хуманитарном концерту *Брод плови за децу рудара*, који је одржан 3. јуна 2022, у МТС Дворани у Београду. Продајом улазница, уз подршку Српске православне цркве и Фондације *Новак Ђоковић*, које су дуплирале износ прикупљен продајом карата и донацијама уплаћеним на рачун Удружења, прикупљена су средства у износу од 8.600.000 динара, која су достављена породицама осморо настрадалих рудара у руднику *Соко* (породицама са децом 660.000 динара по детету – за дванаесторо деце, а за две породице без деце по 340.000 динара). На рачун Удружења су и након ове акције људи добре воље наставили да уплаћују средства, а наше колеге су учешћем у квизу „Потера“ прикупиле још 1.400.000 динара. Сва средства уплаћена су породицама осморо настрадалих рудара.

У акцији прикупљања средства за лечење колеге Срђана Кольевића одазвао се велики број колега и грађана ван наше бранше и у врло кратком року, за два дана, прикупљена је сума потребна за лечење.

Нажалост, Срђан Кольевић преминуо је 8. јула 2023. Неутрошена средства из ове акције остала су у Фонду солидарности за помоћ другим колегама.

Чланови Удружења уплаћивали су и у претходном периоду, сходно својим могућностима, средства за Фонд солидарности. Прикупљена средства од донација коришћена су за помоћ колегама за трошкове лечења и рехабилитације.

Рад Уметничког већа и жирија за награде Удружења:

Комисија за награде – Уметничко веће радило је у саставу: Светлана Бојковић, Ивана Димић, Драган Мићановић, Наташа Нинковић и Светозар Цветковић

Уметничко веће је, у складу са својим ингеренцијама, предлагало чланове жирија за доделу награда УДУС-а – глумачких награда Добричин прстен, „Милош Жутић“, „Љубинка Бобић“ и Награде за режију „Бојан Ступица“.

Добричин прстен (за 2022. годину) додељен је Борису Исаковићу. Одлуку је већином гласова крајем 2022. године донео жири у саставу: Предраг Мики Манојловић, Иван Меденица, Вида Огњеновић (председница Жирија), Ксенија Радуловић, Јелисавета Саблић, Егон Савин и Нада Шаргин. Награда ће лауреату бити уручена 3. децембра 2023. на свечаности у Југословенском драмском позоришту.

Чланови Жирија за доделу Награде Добричин прстен за животно дело су приликом рада у 2022. једногласно предложили Председништву да се из Правилника о додели ове награде брише одредба која предвиђа могућност доделе Награде постхумно, сматрајући да се применом овог члана отвара озбиљно питање раније преминулих уметника који нису добили Добричин прстен, а који су део наше позоришне и културне историје. С обзиром да је претходно Председништво ову одредбу уврстило у правилник фебруара 2018, када је стигла вест да је преминуо Небојша Глоговац, сматрајући да таквим гестом уводи име Небојша Глоговца међу великане, где му је и место, и да би, да је поживео, Добричин прстен свакако добио, као и да се истим принципом руководило 2021. када је преминуо Милан Гутовић, Председништво је једногласно донело одлуку да не мења Правилник о додели Награде Добричин прстен.

Награда „Милош Жутић“ (за 2021), годишња награда за најбоље глумачко остварење у периоду од 1. јула 2020. до 30. јуна 2021. додељена је Миодрагу Микију Крстовићу, награђеном за улогу Милоша у представи *Цемент Београд*, по делу Милана Рамшака Марковића, према драми Хајнера Милера, у режији Себастијана Хорвата и у продукцији Београдског драмског позоришта. Жири у саставу Татјана Бошковић (председница Жирија), Марко Марковић, Миливоје Млађеновић, Никола Ракочевић и Јелена Ступљанин, одлуку је донео једногласно, а Награда је лауреату уручена 14. новембра 2022, након представе *Цемент Београд* у Београдском драмском позоришту.

Награда „Милош Жутић“ (2022), за најбоље глумачко остварење у периоду од 1. јула 2021. до 30. јуна 2022. додељена је Бранки Катић, за улогу Бланш у представи *Трамвај звани жеља*, по делу Тенесија Вилијамса, у режији Ленке Удовички и у копродукцији Београдског драмског позоришта, Белефа и Театра Улисис. Одлуку је једногласно донео Жири у саставу: Драгана Ђукић, Миодраг Мики Крстовић, Бранка Петрић (председница Жирија) и Весна Чипчић, а Награда је добитници уручена 15. октобра 2023, након представе *Трамвај звани жеља* у Београдском драмском позоришту.

Награда „Љубинка Бобић“ (за 2021), бијенална награда за најбоље глумачко остварење у области комедије у периоду од 1. септембра 2019. до 31. августа 2021. године, додељена је Мињи Пековић, за улогу Миље Бушатлије у представи *Кус петлић* Александра Поповића, у режији Милана Нешковића и продукцији Народног позоришта у Суботици. Једногласну одлуку донео је Жири у саставу: Раде Марјановић, Нела Михаиловић, Славенка Салетовић, Наташа Тапушковић и Ана Тасић (председница Жирија). Награда је добитници уручена 5. октобра 2022, након извођења представе на сцени Народног позоришта у Суботици.

Награда за режију „Бојан Ступица“ (која је установљена 1970. год, а последњих 25 година додељивала се бијенално) од 2024. године биће годишња награда Удружења. Председништво је одлуку донело узимајући у обзир чињеницу о постојању потребе за учествалијим награђивањем значајних редитељских остварења релевантних редитеља свих генерација.

Удружење и Стеријино позорје установили су Награду „Дејан Мијач“ за редитељски опус, која ће се додељивати бијенално, а састоји се од плакете, новчаног износа и монографије. Први добитник Награде

„Дејан Мијач“ (у 2023. години) је редитељ Егон Савин. Одлуку је донео Жири у саставу Миливоје Млађеновић, Небојша Брадић и Небојша Дугалић, а добитнику је награда уручена на свечаности затварања 68. Стеријиног позорја, 3. јуна 2023.

Добитници удружењских награда за 2023. годину – Добричин прстен, „Милош Жутић“, „Љубинка Бобић“ и „Бојан Ступица“ биће познати до краја ове или почетком наредне године.

Издавачка делатност Удружења:

У оквиру Едиције посвећене добитницима Награде Добричин прстен, објављене су монографије посвећене Хаџи Петру Божовићу и Милану Готовићу, обе аутора Татјане Њежић.

Монографија о Хаџи Петру Божовићу представљена је 23. новембра 2022, у Народном позоришту у Београду, на сцени „Раша Плаовић“. У програму су учествовали Хаџи Петар Божовић, Матија Бећковић, Светлана Бојковић, Љиљана Драгутиновић, Милан Ружић и ауторка монографије Татјана Њежић, а био је приказан и филм о глумачком опусу Хаџи Петра Божовића, аутора Емира Кустурице.

Монографију о Милану Готовићу представили смо 28. септембра 2023, у Музеју Народног позоришта у Београду. О Милану Ланету Готовићу говорили су Хаџи Петар Божовић, Небојша Дугалић, Татјана Мандић Ригонат, Југ Радивојевић, Јелисавета Сека Саблић, Станко Црнобрња и ауторка монографије Татјана Њежић. Монографија је представљена и 13. октобра 2023. на Јоакимфесту у Крагујевцу и 22. октобра 2023, у оквиру фестивала Дани Зорана Радмиловића у Зајечару.

Монографија о Борису Исаковићу, добитнику Добричиног прстена у 2022. години биће објављена до краја ове године. Аутор монографије о Борису Исаковићу је Александар Милосављевић.

До краја године биће објављена и књига *Господари Добричиног прстена*, која ће бити посвећена добитницима нашег сталешког признања (првих 35 добитника). Аутор је Татјана Њежић, а излазак из штампе такође очекујемо до краја године.

Позоришне новине Лудус обележиле су 30 година постојања на свечаности организованој 7. децембра 2022. у Атељеу 212. Том приликом организована је изложба посвећена јубилеју, а о Лудусу су говорили Светлана Бојковић, Небојша Дугалић, Александар Милосављевић, Милан Џаци Михаиловић и Татјана Њежић. У рођенданском дружењу учествовао је велики број чланова Удружења и сарадника Лудуса.

У 2022. години објављена су три броја Лудуса, а у 2023. имаћемо четири броја наших новина. У претходне две године остварена је сарадња са Позориштем „Зоран Радмиловић“ које је финансијски подржало издавање октобарских издања Лудуса, у којима је део листа био посвећен фестивалу Дани Зорана Радмиловића. Надамо се да ћемо од следеће године сличну сарадњу успоставити и са осталим позориштима, како би Лудус редовније излазио и како би сталешки лист свеобухватније пратио позоришни живот Србије. У току су разговори о предлозима и иницијативама чланова и сарадника Лудуса за успостављање нових видова сарадње са другим организацијама (Заједницом професионалних позоришта Србије, Заједницом професионалних позоришта Војводине, позоришним фестивалима, Компанијом „Борба“ и др), како би Лудус излазио редовније и био доступан већем броју читалаца. Чланове Удружења позивамо да се, уколико желе, претплате на Лудус и на тај начин финансијски подрже излазак листа.

У периоду између две Скупштине одржано је више јавних скупова: Промоција Лудуса и Округли сто поводом јубилеја 30 година Лудуса, у Народном позоришту у Нишу (фестивал Театар на раскршћу, новембар 2022), промоција Лудуса на Данима комедије у Јагодини (март 2023) и на Данима Зорана Радмиловића у Зајечару (2022. и 2023), на којима су учествовали чланови Редакције Лудуса и посетиоци фестивала.

Лудус уређује Татјана Њежић, са члановима редакције: Александром Јакшић, Јеленом Ковачевић, Иваном Меденицом, Александром Милосављевићем, Оливером Милошевић, Вукицом Стругар и Снежаном Тришић. На сајту Удружења доступни су сви бројеви Лудуса (у pdf претраживом формату), а фејсбук страну Лудуса ажурира и даље, волонтерски, Маша Стокић.

Сарадња са члановима на реализацији и извођењу њихових програма и пројеката:

Сарадња Удружења са члановима и другим сарадницима у реализацији и дистрибуцији њихових самосталних пројеката настављена је и у овом мандату. Удружење је својим ауторитетом, као и правном и административном подршком помагао члановима, а чланови су, такође, својим ауторитетом и уметничким

результатима афирмисали УДУС и у одређеној мери доприносили финансијској стабилности УДУС-а (накнада на име административно-финансијских трошкова у реализацији пројеката посредством Удружења износи 7%).

У периоду од прошле Скупштине до дана настанка овог Извештаја, посредством Удружења реализовано је (или је у току реализација) више пројеката чланова за која су средства одобрена на републичким и конкурсима локалних самоуправа. Током 2022. године пројекти: *Аутобиографија Небојша Броћића, Роза Луксембург Душанке Стојановић Глид, Гугенхајм и Барили Снежане Гњидић, Фестивал школских позоришта општине Раковица Маје Колунција Зорое, Наша страна душе Бранислава Нуше Милана Чучиловића, Загонетка Шломовић Милене Павловић, Бео Урбан – београдска урбана књижевност Милене Тробозић Гарфилд, Тесла – светлотпис у времену Мирослава Бенке, а у 2023 пројекти: Ја сам себи и ружа и три (Српско културно наслеђе: најзначајније песникиње од Јефимије до Десанке) Катарине Вићентијевић, Ништа ме не питај Александре Јелић, Веза Ане Јанковић, Зенит и надир Душанке Стојановић Глид, Ибзенове Авети Ивана Балетића, Мигранткиње Маје Митић, Затварање љубави Маје Шуше, Видео поезија Урбано лето Миле Манојловић, Др Весне Станковић, Искра Маје Колунција Зорое, Боемски кабаре, поводом 50 година од почетка каријере Предрага Милетића, Јазавац пред судом Луке Пильагића., Женско срце у шињелу Весне Шашић, Берлинале талентс Маје Шуше.* За бар још толико пројекта наших чланова који су аплицирали на различитим конкурсима УДУС је пружао административно-финансијске консултације, али, нажалост, средства за реализацију тих пројеката нису одобрена.

Чланови, посредством Удружења, и даље могу да за своје представе подносе захтеве за добијање мишљења од Завода за унапређење образовања и васпитања и Сектора за основно образовање Министарства просвете, на основу кога представе могу бити увршћене у помоћна наставна средства, односно омогућено наступање у школама уз одобрење надлежних органа Министарства просвете.

Признања Владе Републике Србије за врхунски допринос националној култури, односно култури националних мањина:

На основу Уредбе о ближим условима и начину доделе признања за врхунски допринос националној култури, односно култури националних мањина Владе РС, објављен је 10. новембра 2022. године Јавни позив Министарства културе за достављање образложеног предлога за доделу признања, којим је предвиђено да признање може добити укупно 20 уметника и стручњака у култури, из различитих подручја културе. За свако подручје културе репрезентативна удружења у култури могла су да предложе највише три уметника, односно стручњака у култури, што је значило да су УДУС и Савез драмских уметника Војводине (СДУВ), за подручје Позоришна уметност – сценско стваралаштво и интерпретација, имали право да предложе укупно три (3) уметника. Да подсетимо, додела посебних признања за врхунски допринос националној култури, односно култури националних мањина обустављена је 2013. године и након паузе од девет година, поново се примењује од 2021, али са горе поменутим ограничењима у броју образложених предлога која могу дати репрезентативна удружења у култури, а која потом разматра комисија Министарства културе и коначну одлуку доноси Влада Републике Србије.

УДУС и СДУВ су 2022. године, на основу Споразума о подношењу заједничких предлога и на основу утврђене Листе релевантних награда и признања, разматрали документацију коју је поднело укупно 26 пензионисаних драмских уметника и донели једногласну одлуку да Комисији Министарства културе предложе Ирену Тот, глумицу луткара из Зрењанина, драмског писца и редитеља Синишу Ковачевића и Виду Огњеновић, редитељку, драмског писца и књижевницу. Влада РС донела је одлуку да прихвати само један предлог УДУС-а и СДУВ-а и посебно признање доделила Ирени Тот. Добитник посебног признања у 2022. години је и наш члан глумац Радош Бајић (која је предложило Удружење филмских глумаца Србије).

И у 2023. години УДУС и СДУВ моћи ће, по истом принципу, да за подручје Позоришна уметност – сценско стваралаштво и интерпретација, за доделу признања за врхунски допринос националној култури предложе само три уметника. Јавни позив за достављање предлога за доделу признања објавило је Министарство културе 27. новембра 2023.

Имовина и пословни простор који УДУС користи:

Члановима је познато да Удружење своју делатност (од 2001. године) обавља у просторијама на шестом спрату Етнографског музеја. Претходних година суочавали смо се са различитим проблемима, између остalog са ограниченим временом коришћења улаза у зграду Етнографског музеја због чега је рад Удружења био отежан. Нови директор Етнографског музеја показао је разумевање и спремност за бољу

сарадњу са Удружењем, проблем коришћења улаза је од 1. новембра 2023. године решен, а у наредном периоду очекујемо успостављање нових видова сарадње између Музеја и Удружења.

Већини чланова такође је познато да је Удружење пре рата поседовало богату имовину (између осталог три зграде у Београду, чијим су рентирањем обезбеђивана средства за рад Удружења и свих његових установа – пензионог фонда, берзе рада, уметничке агенције итд), која је национализована и до данас, после многобројних и различитих покушаја, Удружењу није враћена. Да подсетимо, последњи у низу покушаја су подношење Захтева за враћање одузете имовине, одн. обештећење (2014), а потом и подношење предлога за измену и допуну Закона о враћању одузете имовине (2015) и подношење захтева Уставном суду за оцену уставности поједињих одредби поменутог Закона (2016), који удружења не препознаје као лица која могу тражити враћање имовине, иако је она одузета по прописима које Закон наводи. До данас нису донете измене Закона о враћању одузете имовине, нити смо од Уставног суда добили одговор на поднети захтев. Познато нам је да иницијативу за допуну и измену Закона активно воде и Београдски универзитет, Матица српска и друге организације (установе, удружења) – правни следбеници организација којима је имовина одузета, а Законом нису предвиђени.

У циљу проналажења могућности за трајно решавање питања пословног простора упућен је марта ове године нови допис Републичкој дирекцији за имовину РС. Очекујемо даље разговоре и разматрање више опција за проналажење најбољег решења за наш канцеларијски простор.

Још неке активности Удружења и иницијативе чланова:

Половином фебруара 2023, током Јавне расправе о Нацрту закона о ауторском и сродним правима, Удружење је подржало образложене предлоге Глумачке организације Србије (ГОС) за измене одредби Нацрта закона које се тичу права глумаца интерпретатора. Уколико предлог буде прихваћен, то ће значити да ће убудуће глумци задржавати права на накнаду од емитовања, реемитовања и јавног саопштавања њихове снимљене интерпретације и прекид досадашње праксе да интерпретатор уговором сва своја имовинска права преноси или пак трајно уступа продуцентима.

Комисији за именовање тргова и улица у Београду упућен је крајем децембра 2022. допис са подршком предлогу Марка Стојановића, члана Удружења и председника Светске организације пантомимичара, да у 2023. години када се обележава стогодишњица рођења пантомимичара Марсела Марсоа, улица у Београду добије име по овом уметнику.

Друштво „Наше Рибаре“ из Рибарске Бање обратило се Удружењу са иницијативом да се обнови кућа и опреми спомен соба нашег истакнутог глумца Властимира Ђузе Стојиљковића. Удружење је понудило одређени број фотографија, примерке монографије и снимке са уручења Добричиног прстена и промоције монографије. Породица Ђузе Стојиљковића уступиће неколико личних Ђузиних предмета, награда и диплома.

Чланови Надзорног одбора предложили су Председништву Удружења да припреми предлог измене Статута Удружења како би се члановима омогућило да у раду Скупштине убудуће могу да учествују и онлајн, одн. да се од следеће године омогући електронско изјашњавање (гласање) на Скупштини Удружења. Председништво је ову идеју прихватило и донело одлуку да је због важности питања претходно потребно подробно размотрити све аспекте измене Статута – по питању кворума, изјашњавања чланова и тајног гласања код избора Председника. Чланови Председништва преузели су обавезу да за наредну Скупштину припреме разрађен предлог (укључујући потребну логистику у техничком смислу) како би се ова иницијатива спровела.

Чланови Удружења упућивали су у претходном периоду Удружењу предлоге за даљи рад и нудили своју помоћ, на чему им и овом приликом захваљујемо. Иницијативе попут проналажења сцена за извођење самосталних пројекта чланова и простора за рад Удружења, успостављање нових видова сарадње са другим организацијама којима би се додатно подржала реализација активности Удружења (Фонда солидарности, издавачке делатности итд) биће увршћене у план рада Удружења за наредни период.

Реаговања:

УДУС се одувек трудио да одговори на захтеве својих чланова и да им пружи заштиту када су повређена првенствено њихова права из области професије или када су угрожени на неки други начин. Позивамо чланове да указују на постојање проблема, да нас о томе обавесте, како бисмо могли да реагујемо.

Поводом проблема Позоришта „Бошко Буха“ у вези са коришћењем зграде на Тргу Републике, реконструкције и повратка на матичну сцену, који трају недопустиво дugo, Удружење је 22. марта 2023, медијима упутило текст Саопштења – подршке колегама из Позоришта „Бошко Буха“ и апеловало на надлежне да се то позориште „врати, остане и настави да ради у својој матичној кући“, у згради на Тргу Републике коју користи више од седам деценија.

Удружење је 27. маја 2023. медијима упутило текст Апела да се сuspendују прозивања, провокације и претње, којима су због учешћа на протестима „Србија против насиља“ биле изложене поједине наше колеге. С обзиром да су се напади наставили, Удружење је 1. јуна 2023. медијима и члановима упутило Саопштење за јавност, а 2. јуна 2023, заједно са Глумачком организацијом Србије издало Проглас који се читало у позориштима пред почетак представа, до краја позоришне сезоне.

Поводом неистина које је јавно изговорио народни посланик Небојша Бакарец (на порталу Информера 8.6.2023, отужио је наше чланове да „никад ништа нису донирали нити било коме помогли“, уз учитавање „једине мисли водиље коју глумци имају, а то је у се, на се и пода се“) Удружење је издало још један Добротворни апел у коме је апострофирано на које су начине чланови Удружења до сада помагали и исказивали хуманост.

Због претњи које су упућене нашим члановима и њиховој деци, Удружење је 13. јуна 2023. упутило допис председнику Народне скупштине Владимиру Орлићу, председници Владе Брнабић, потпредседници Владе и министарки за културу Маји Гојковић, министру унутрашњих послова Братиславу Гашићу, са захтевом да открију и приведу правди одговорне за нападе. Захтев је поново упућен председници Владе Ани Брнабић (19.6.2023). Члановима Удружења упућен је Апел да се приликом реаговања на нападе и претње колегама позивају на званична саопштења Удружења.

У вези са заштитом професионалних интереса, подсећамо чланове да се Удружењу пре потписивања уговора са продуцентима и другим правним лицима могу обратити за бесплатне правне савете.

Јавност рада УДУС-а

И у периоду између две Скупштине, настојали смо да редовно информишемо чланство и промовишемо рад УДУС-а. Обавештења о раду Удружења и друге информације којима смо располагали, а сматрали смо да су од користи члановима (нпр. информације о расписаним конкурсима Министарства и Града, аудицијама, позоришним радионицама, међународним симпозијумима, обавештења самосталним уметницима итд) достављани су члановима електронском поштом, објавама на сајту Удружења, фејсбук и инстраграм профилима; формирана је и фејсбук група чланова Удружења, на којој чланови могу међусобно размењивати информације и обавештавати колеге о свом раду; за обавештавање се повремено користе и смс поруке. Зато и овом приликом подсећамо чланове да редовно Удружење обавештавају о својим подацима – адресама, бројевима телефона, промени пословног статуса итд.

Удружење драмских уметника Србије и овим путем захваљује свима који су финансијски и на друге начине подржали рад Удружења у претходном периоду. Посебно захваљујемо члановима и бројним сарадницима на ангажовању у раду Удружења.

За ПРЕДСЕДНИШТВО УДУС-а
Небојша Дугалић, председник
